

Innhold

Forord	5
§ 1. Formål	17
1 Merverdiavgiftskompensasjon med formål om å motvirke konkurransevriddinger	17
2 Nye konkurransevriddinger som følge av kompensasjonsordningen	18
3 Konkurransevriddinger som gjelder fast eiendom	19
4 Forholdet til det ordinære merverdiavgiftssystemet	20
§ 2. Virkeområde	20
1 Innledning	21
2 Første ledd bokstav a	21
2.1 Virksomheter omfattet av kompensasjonsordningen	21
2.2 Kompensasjonssubjektet – hvem skal fremsette krav om kompensasjon?	22
3 Første ledd bokstav b	23
3.1 Virksomheter omfattet av kompensasjonsordningen	23
3.2 Kompensasjonssubjektet – hvem skal fremsette krav om kompensasjon?	24
4 Første ledd bokstav c	25
4.1 Bakgrunnen for private og ideelle virksomheters rett på merverdiavgiftskompensasjon	25
4.2 Subjekter omfattet av kompensasjonsordningen – «private og ideelle virksomheter»	26
4.2.1 Om organisasjonsform	26
4.2.2 Krav om næringsvirksomhet?	26
4.2.3 Avgrensning mot private aktører som ivaretar egne behov (egenanskaffelser)	27
4.3 Nærmere om arten av de kompensasjonsberettigede tjenestene – «helse- og omsorgstjenester, undervisningstjenester eller sosiale tjenester»	28
4.4 Vilkår om tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er «pålagt å utføre ved lov»	28
4.4.1 Lovpålagte oppgaver – utgangspunkt	28
4.4.2 Lovpålagte oppgaver – krav om hjemmel i rettighetsbestemmelse?	29
4.4.2.1 Generelt	29

4.4.2.2	Særlig om Sivilombudets uttalelse SOM 2013/967	30
4.4.3	Krav om konkretisering av de lovpålagte oppgavene	31
4.4.4	Krav om tilknytning til det offentlige tjenestetilbudet?	32
4.4.4.1	Utgangspunkt	32
4.4.4.2	Krav om at den private tjenesteproduksjonen medfører bortfall av rettskrav på tilsvarende ytelser fra det offentlige?	32
4.4.4.3	Krav om at privates tjenesteproduksjon må skje med grunnlag i kommunalt eller fylkeskommunalt vedtak?	33
4.4.5	Pågående utredningsarbeid om vilkåret «pålagt å utføre ved lov»	35
4.5	Helse- og omsorgstjenester – vurdering av kompensasjonsrett for konkrete tjenestetyper	36
4.5.1	Tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven	36
4.5.1.1	Generelt	36
4.5.1.2	Privatpraktiserende allmennleger og fysioterapeuter	37
4.5.1.3	Helsetjenester i hjemmet	37
4.5.1.4	Personlig assistanse	38
4.5.1.5	Plass i institusjon mv.	39
4.5.1.6	Medisinsk habilitering og rehabilitering	39
4.5.1.7	Tjenester som gjelder bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet	39
4.5.2	Tannlegebehandling	40
4.5.3	Tjenester etter spesialisthelsetjenesteloven mv. – avgrensning mot statlige oppgaver	40
4.5.3.1	Generelt	40
4.5.3.2	Sykehustjenester mv.	40
4.5.3.3	Ambulansetjenester	40
4.5.3.4	Rusbehandling	40
4.5.3.5	Psykisk helsevern	41
4.5.4	Bedriftshelsetjeneste, herunder HMS-tjeneste	41
4.5.5	Formidling av helsetjenester	42
4.6	Sosiale tjenester – vurdering av kompensasjonsrett for konkrete tjenestetyper.	42
4.6.1	Tjenester etter barnevernsloven	42
4.6.1.1	Generelt	42
4.6.1.2	Hjelpetiltak for barn og barnefamilier	42
4.6.1.3	Særlig om fosterhjem mv.	43
4.6.1.4	Institusjonstjenester	43
4.6.2	Tilsyn under samvær etter barnelova	44
4.6.3	Barnehager som ikke er godkjenningspliktige etter barnehageloven § 6	44

4.6.4	Asylmottak	45
4.6.5	Krisesentre	45
4.6.6	Vergetjenester	46
4.6.7	Midlertidig botilbud	47
4.6.8	Bistand til varig botilbud	47
4.6.9	Formidling av sosiale tjenester	48
4.7	Undervisningstjenester – vurdering av kompensasjonsrett for konkrete tjenestetyper	48
4.7.1	Grunnskole	48
4.7.2	Skolefritidsordning (SFO)	49
4.7.3	Musikk- og kulturskoletilbud	49
4.7.4	Videregående skole	50
4.7.4.1	Generelt	50
4.7.4.2	Særlig om International Baccalaureate (IB)	51
4.7.4.3	Betydningen av eksamensrett	52
4.7.5	Videregående opplæring i bedrift	52
4.7.6	Opplæring spesielt organisert for voksne	53
4.7.7	Fagskoler	54
4.7.8	Folkehøyskoler	54
4.8	Vilkår om <i>produksjon</i> av lovpålagte tjenester	55
4.8.1	Avgrensning mot rene støttetjenester	55
4.8.2	Privates kompensasjonsrett ved levering av tjenester i samvirke med kommunen – heldøgns omsorg og pleie	56
4.8.2.1	Utgangspunkt	56
4.8.2.2	Kravet til samvirke	56
4.8.2.3	Heldøgns omsorg og pleie	58
4.8.2.4	Virksomheters salg av særskilt tilrettelagte boliger	59
4.8.2.5	Utleie eller salg til kommunen eller privat virksomhet	59
4.8.2.6	Personalbase for utleie eller salg	60
4.8.2.7	Avgrensning mot selvbyggere/egenanskaffelser	61
4.8.2.8	Dokumentasjon	61
4.8.3	Anvendelse av Alta-dommens prinsipper på kompensasjonslovens øvrige tjenestetyper – særlig om alternative opplæringsarenaer	62
4.8.3.1	Utgangspunkt	62
4.8.3.2	Nærmere om kriteriene <i>samvirke</i> og <i>vesentlig element</i>	63
4.8.3.3	Vurdering av kriteriene <i>samvirke</i> og <i>vesentlig element</i> i praksis	65
5	Første ledd bokstav d	66
5.1	Generelt om barnehagers kompensasjonsrett	66
5.2	Særlig om familiebarnehager	67
6	Første ledd bokstav e	68

6.1	Kirkelig fellestråd	68
7	Første ledd bokstav f	69
7.1	Internatdelen hos skoler godkjent etter privatskolelova	69
8	Første ledd bokstav g	69
8.1	Privatskolers undervisning til voksne uten rett til videregående opplæring	69
9	Annet ledd	70
9.1	Bakgrunn og begrunnelse for at borettslag og eierseksjonssameier er inntatt i kompensasjonsordningen	70
9.2	Nærmere om subjektkretsen	71
9.3	Vilkår for kompensasjonsrett	71
9.3.1	Heldøgns helse- og omsorgstjenester	71
9.3.2	Særskilt tilrettelagt for heldøgns helse- og omsorgstjenester	72
9.4	Kompensasjonsrettens omfang	73
9.4.1	Full kompensasjon	73
9.4.2	Forholdsmessig kompensasjon	74
9.5	Kompensasjonsberettigede kostnader	75
9.6	Når kan kompensasjon kreves?	75
9.7	Foreldelse, dokumentasjon og justering	75
10	Tredje ledd	76
10.1	Vilkår om registrering i Enhetsregisteret	76
§ 3.	Kompensasjon	76
1	Første ledd	77
1.1	Hva kompenseres?	77
1.2	Særlig om kompensasjon for uttaksmerverdiavgift	78
1.3	Dokumentasjon av inngående merverdiavgift	80
2	Annet ledd	81
2.1	Kompensasjonsrett for innførselsmerverdiavgift	81
2.2	Kompensasjonssubjekter som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret	82
2.3	Kompensasjonssubjekter som ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret	82
§ 4.	Begrensninger	82
1	Første ledd	83
1.1	Anskaffelsen må være til bruk i den kompensasjonsberettigede virksomheten	83
1.1.1	Generelt	83
1.1.2	Relevanskriteriet	84
1.1.2.1	Generelt	84
1.1.2.2	Særlig om rivningskostnader	85
1.1.3	Tilordningskriteriet	86

1.2	Særlig om samarbeidsprosjekter mellom kommuner og fylkeskommuner	88
1.3	Anskaffelser til bruk i kommunens sosialhjelpvirksomhet	90
1.4	Anskaffelser i forbindelse med forsikringsoppgjør	91
1.5	Digitale læremidler og utstyr til bruk i videregående skole	91
1.6	Kompensasjonsrett for advokathonorar som dekkes av tilkjente sakskostnader	91
1.7	Forholdsmessig kompensasjonsfradrag	92
1.7.1	Antatt bruk i kompensasjonsberettiget virksomhet	92
1.7.2	Andel ikke-bruk må fordeles	93
1.7.3	Anlegg som eies i fellesskap	94
1.7.4	Anlegg som brukes i både kompensasjonsberettiget og avgiftspliktig virksomhet	94
1.7.5	Forholdsmessig kompensasjonsrett for driftsmidler som hovedsakelig brukes til å tilgodese egne behov	95
1.7.6	Privat kompensasjonssubjekt som leietaker	96
1.7.7	Ubetydelighetsregel	96
2	Annet ledd nr. 1	98
3	Annet ledd nr. 2	99
3.1	Oversikt	99
3.2	Kompensasjonsretten for kost og servering	99
3.3	Representasjon	100
3.4	Kunst og antikviteter	100
3.5	Utdeling av gaver mv.	101
3.6	Fast eiendom som dekker et bolig- eller velferdsbehov	101
3.7	Personkjøretøy	102
4	Annet ledd nr. 3	103
4.1	Bakgrunn	103
4.2	Hva menes med leie?	104
4.3	Særlig om utleie til Nav	105
4.4	Salg av tomt på avfallsdeponi	108
4.5	Internatdelen av skoler	108
5	Annet ledd nr. 4	109
5.1	Bakgrunn	109
5.2	Vilkåret økonomisk aktivitet	110
5.2.1	Innledning	110
5.2.2	Kulturområdet	112
5.2.3	Svømmehaller	115
5.2.3.1	Innledning – nærmere om problemstillingen	115
5.2.3.2	Nærmere om presumsjon 1 og 2	118
5.2.3.3	Restkapasitetsvurderingen	121
5.2.3.4	Juridisk teori; kritikk	123
5.2.4	Elev- og studentkantiner	124
5.2.5	Kommunale småbåthavner	124
5.2.6	Fylkeseide folkehøyskoler	125

5.2.7	Den offentlige tannhelsetjenesten	125
5.2.8	Kommunalt ansatte fysioterapeuter	126
5.2.9	Vaksinasjoner og smittevernråd knyttet til utenlandsreiser ..	126
5.2.10	Kommunalt vertskommunesamarbeid	126
5.2.11	Kommunalt asylmottak	127
5.3	Konkurransetilvilkåret	128
5.3.1	Innledning	128
5.3.2	Kulturområdet	129
5.3.3	Kommunale svømmehaller	130
5.3.4	Kommunal vederlagsfri ferjedrift og museumsdrift	130
5.3.5	Elev- og studentkantiner	131
6	Annet ledd nr. 5	131
7	Tredje ledd	132
7.1	Bakgrunn	132
7.2	Hva menes med boliger med helseformål eller sosiale formål?	133
7.2.1	Innledning	133
7.2.2	Vilkåret om at boligene må være særskilt tilrettelagte	135
7.2.3	Vilkåret om at boligene faktisk må benyttes til helseformål eller sosiale formål	137
7.2.4	Inventar i flyktningboliger	138
7.2.5	Utleie av boliger til vanskeligstilte	139
7.2.6	Særlig om rus- og psykiatriboliger	140
7.2.7	Tilleggsvilkår for private virksomheter	143
7.3	Dokumentasjonskrav	143
§ 5. Finansiering		144
§ 6. Beløpsgrenser og tidfesting		145
1	Innledning	145
2	Første ledd	146
3	Annet ledd	146
3.1	Tidfesting etter fakturadato	146
3.2	Tidfesting ved tvil om fakturaens rettmessighet	147
§ 7. (Opphevet)		148
§ 8. (Opphevet)		149
§ 9. Krav på kompensasjon		149
1	Innledning	149
2	Kompensasjonskrav som mottas etter leveringsfristen	150
3	Kompensasjonskrav må fremsettes på riktig måte	150

§ 10. Foreldelse	151
1 Første ledd	151
1.1 Lovens alminnelige foreldelsesfrist	151
2 Annet ledd	152
2.1 Særskilt foreldelsesfrist for kommuner og fylkeskommuner	152
3 Tredje ledd	152
3.1 Foreldelsesfristens start	152
3.2 Særlige tilfeller	153
3.2.1 Forsinket fakturering og uriktig fakturering uten avgift	153
3.2.2 Kostnadsfordeling	153
3.2.3 Manglende beregning av merverdiavgift ved kjøp av fjernleverbare tjenester	154
3.2.4 Oppføringskostnader til private barnehager	155
3.2.5 Oppføring av boliger med helseformål eller sosiale formål mv.	155
3.2.6 Krav om justering	156
3.2.6.1 Utgangspunkt	156
3.2.6.2 Foreldelse ved forsinket utarbeidelse av dokumentasjon	156
4 Fjerde ledd	157
5 Femte ledd	157
§ 11. (Opphevet)	158
§ 12. Regnskap og kontroll	158
1 Innledning	158
2 Dokumentasjonskrav ved helse- og omsorgstjenester	159
2.1 Private som produserer helse- og omsorgstjenester	159
2.1.1 Krav om tildelingsvedtak	159
2.1.2 Nærmere om vedtakenes innhold	160
2.1.2.1 Taushetsbelagte opplysninger – forholdet til GDPR	160
2.1.2.2 Kravet til lovhjemmel	162
2.1.3 Avtale med kommunen	163
2.2 Annet dokumentasjonskrav for kommuner mv.?.	163
§ 13. (Opphevet)	165
§ 14. (Opphevet)	165
§ 15. (Opphevet)	166
§ 16. Justering av kompensert merverdiavgift	166
1 Bakgrunn	167
2 Nærmere om rettskildesituasjonen	167

3	Første ledd	168
3.1	Hvilke anskaffelser omfattes av justeringsbestemmelsen?	168
3.1.1	Generelt	168
3.1.2	Offentlig infrastruktur (rekkefølgekrav)	170
3.1.3	Tomter mv. – nedre grense for kapitalvarebegrepet	170
3.2	I hvilke tilfeller skal det skje justering?	171
3.2.1	Innledning	171
3.2.2	Endret bruk	172
3.2.2.1	Generelt	172
3.2.2.2	Fra kompensasjonsberettiget bruk til ikke-kompensasjonsberettiget bruk	172
3.2.2.3	Fra kompensasjonsberettiget bruk til bruk i merverdiavgiftspliktig virksomhet	173
3.2.2.4	Fra merverdiavgiftspliktig bruk til bruk i kompensasjonsberettiget virksomhet	176
3.2.2.5	Fra ikke-kompensasjonsberettiget bruk til merverdiavgiftspliktig bruk ved lovendring	177
3.2.2.6	Særlig om tomme lokaler	178
3.2.2.7	Særlig om borettslag og eierseksjonseier	178
3.2.2.8	Boliger særskilt tilrettelagt for helseformål eller sosiale formål	179
3.2.2.9	Foreldede krav kan ikke fremsettes gjennom justeringsreglene	180
3.2.3	Overdragelse	181
3.2.3.1	Generelt	181
3.2.3.2	Overdragelse av omsorgsbolig kombinert med tilbakeleie	182
3.2.3.3	Salg av omsorgsboliger fra privat virksomhet til kommunen	182
3.2.3.4	Overdragelse av seksjon i boligsameier	183
3.2.3.5	Overdragelse fra privat bruk til kompensasjonsberettiget bruk	183
3.2.3.6	Omklassifisering av riksveinett	183
3.2.3.7	Overføring av fylkeskommunale fiskerihavner til staten	184
3.2.4	Omtvistede tilvirkningskontrakter	185
3.2.5	Bagatellgrense	186
3.3	Gjennomføring av justeringen	186
3.3.1	Innledning	186
3.3.2	Årlig justering	187
3.3.3	Samlet justering	189

3.3.4	Hvordan innberette justering på kompensasjonsmeldingen	190
3.4	Overføring av justeringsplikt og -rett	191
3.4.1	Generelt	191
3.4.2	Vilkår for overføring av justeringsplikten	192
3.4.3	Vilkår for overføring av justeringsretten	193
3.5	Dokumentasjon ved anskaffelse og bruk av kapitalvarer	193
4	Annet ledd	194
§ 17. (Opphevet)	.....	196
§ 18. Forskriftshjemmel	.....	197
§ 19. (Opphevet)	.....	197
§ 20. Overgangsregler	.....	198
§ 21. Ikrafttredelse. Opphevelse av tidligere lov	.....	198
Regulering av kompensasjonsordningen i skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven		
1	Generelt	199
2	Myndigheter for merverdiavgiftskompensasjon	199
3	Levering av kompensasjonsmelding	199
3.1	Kompensasjonsmeldingen	199
3.2	Elektronisk levering	200
3.3	Skattleggingsperiode	200
3.4	Leveringsfrist	201
4	Revisors kontroll og attestasjon av kompensasjonskrav	202
4.1	Bakgrunnen for krav om revisors kontroll og attest	202
4.2	Nærmere om innholdet i revisors oppgave	203
4.2.1	Rettslig utgangspunkt	203
4.2.2	Kompensasjonsforskriften § 4 nr. 1	204
4.2.3	Kompensasjonsforskriften § 4 nr. 2	204
4.2.4	Kompensasjonsforskriften § 4 nr. 3	204
4.2.5	Revisor finner feil i oppgaven	205
4.2.6	Revisor er i berettiget tvil om kravet er korrekt	205
4.3	Feilaktig unnlatt attestering	205
5	Utbetaling av kompensasjonsbeløp	205
6	Tilbakebetaling av kompensasjonsbeløp	206
7	Skattemyndighetenes korrigerende av uriktig utbetalt kompensasjon	207

8	Renter	207
8.1	Renter ved forsinket utbetaling av kompensasjonsbeløp	207
8.1.1	Generelt	207
8.1.2	Særlig om forsinkelsesrente på kompensasjonsbeløp som utbetales i henhold til endringsvedtak	208
8.2	Renter ved tilbakebetaling av for mye utbetalt kompensasjon	208
8.3	Vedrørende lemping (ettergivelse) av renter	208
	Litteratur	210
	Domsregister	211